



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni  
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones  
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis  
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,  
Librosque undecim complectens

**Henricus, de Sancto Ignatio**

**Leodii, 1709**

Caput IV. Regula prima decalrans obligationem sequendi conscientiam,  
seu veram, seu erroneam.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)



33. q. 1. a. 1. in corp. & 1. 2. q. 57. a. 5. ad 3.
- 13 Porro dupliciter conscientia dici potest recta, quoad se utique, & quoad nos. Quoad se, quando revera est conformis legi aeternae. Sed quia conformitatem conscientiae nostrae cum lege aeterna non cognoscimus secundum quod est in seipsa, sed solum secundum ejus quamdam irradiationem, vel majorem, vel minorem, ut S. Thomas ait 1. 2. q. 93. a. 2. ideò data est nobis regula, per quam id discernere valeamus, scilicet ratio naturalis, vel revelatio ei superaddita, prout idem S. Doctor ait ibidem q. 19. a. 4. ad 3. hisce verbis: *Licet lex aeterna sit nobis ignota secundum quod est in mente divina; innoscitur tamen nobis aliquantulum, vel per rationem naturalem, quae ab ea derivatur, ut propria ejus imago; vel per aliqualem revelationem superadditam.*
- 14 Per consequens recta ratio nostra est instar Praeconis, nobis significantis legem aeternam; non est ergo prima regula actuum nostrorum, sed primae subjecta, nec per se & sine primam habens obligandi, sed cum illa & per illam. Nam, ut S. Thomas ait ibidem in corp. quod ratio humana, sit regula voluntatis humanae, ex qua ejus bonitas mensuretur, habet ex lege aeterna, quae est ratio divina. Unde in Psalm. dicitur: *Multi dicunt, quis ostendit nobis bona? signatum est super nos lumen vultus tui Domine. Quasi diceret: lumen rationis, quod in nobis est, in tantum potest nobis ostendere bona, & nostram voluntatem regulare, in quantum est lumen vultus tui, id est à vultu tuo derivatum. Unde manifestum est, quod multo magis dependet bonitas voluntatis humanae à lege aeterna, quam à ratione humana. Et ubi deficit humana ratio (dum scilicet est erronea) oportet ad rationem divinam recurrere. Propterea etiam humana ratio simpliciter non est regula morum nostrorum, sed ratio recta.*
- 15 Duplex verò est rectitudo rationis, speculativa & practica. *Speculativa ratio dicitur esse recta secundum quod se conformiter ad prima principia habet (S. Thomas in 3. dist. 33. q. 1. a. 1. in corp.) ratio practica dicitur recta ratio secundum quod se habet conformiter ad rectos fines. Sive (ut ait 1. 2. q. 57. a. 5.) verum intellectus speculativi accipitur per conformitatem intellectus ad rem, &c. verum autem intellectus practici accipitur per conformitatem ad appetitum rectum, &c.*
- 16 Nec in eo quod ratio dicitur recta per conformitatem cum appetitu recto; appetitus verò rectus dicitur per conformitatem cum recta ratione, committitur vitiosus circulus. Quia aliter dicitur ratio recta per conformitatem cum appetitu recto, aliter appetitus rectus per conformitatem cum ratione recta. Quia, ut S. Doctor ait 1. 2. q. 19. a. 3. ad 2. in iis quae sunt ad finem ratio dicitur recta per conformitatem cum appetitu recto, id est, cum appetitu seu intentione debiti finis, ac in quantum ratio proponit media proportionata ad debitum finem consequendum; appetitus verò debiti finis dicitur rectus per con-

formitatem cum recto de fine, iudicio; quod iudicium non dicitur rectum per conformitatem ad appetitum rectum, sed per conformitatem ad objectum suum, in quantum scilicet objectum ipsius, vel secundum se spectatum, vel ut talibus substat circumstantiis, verè tale est, quale esse per iudicium illud asseritur. Quod tale esse, constare debet per argumenta, quae sincerum amatorem veritatis, & ultimi finis, post adhibita media ad inveniendam veritatem necessaria, & amota illius inveniendae obstacula, sufficienter moveant ad sic iudicandum.

Rectitudo ergo appetitus, sive sincerus amor 17 veritatis, & ultimi finis, requiritur ad ferendum, in re obscura, iudicium rectum de operis honestate. Nam prout unusquisque affectus est, ita iudicat.

Similiter ut rectè agamus, duo necessaria 18 sunt, & bonitas finis, & bonitas mediorum. Ad finem bonum inclinatur voluntas, erga illum per virtutes benè affecta; bona media ratio proponit per collationem eorum cum bono fine. Et hoc est quod iterum S. Doctor ait 1. 2. q. 58. a. 4. *Ad hoc quod electio sit bona, duo requiruntur, primo ut sit debita intentio finis: & hoc sit per virtutem moralem, quae vim appetitivam inclinatur ad bonum conveniens rationi, quod est finis debitus. Secundo, ut homo rectè accipiat ea quae sunt ad finem: & hoc non potest esse, nisi per rationem rectè consultantem, judicantem & praecipientem; quod pertinet ad prudentiam, & ad virtutes sibi annexas.*

Ad rectitudinem ergo seu bonitatem actionum 19 nostrarum, necesse est quod conformes sint utrique regulae, legi utique aeternae, tamquam regulae primae; rectae quoque rationi, tamquam primam illam regulam nobis nuntiant.

Quòd si ratio nostra nobis nuntiaret aliquid 20 tamquam lege aeternae praecceptum, quod revera praecceptum non esset, sed per eam prohibitum, & secundum se malum: actio conformis isti rationi non esset bona, sed mala. Quia difformis primae regulae suae. Et ideò corrigenda esset talis ratio, utpote semper vincibilis, nunquam invincibilis. Quia legis aeternae, seu naturalis, ignorantia nunquam est practice invincibilis. Ob ea quae dicta sunt libro 10.

## CAPUT IV.

*Regula prima declarans obligationem sequendi conscientiam, seu veram, seu erroneam.*

Obligatio sequendi conscientiam, seu veram, seu errantem, tanta est, ut quidquid sit contra conscientiam, distantem aliquid ex praeccepto faciendum, vel omittendum, semper sit peccatum, uti docet S. Thomas 1. 2. q. 19. a. 5. his verbis: *Omnis voluntas discordans à ratione, sive recta, sive errante, semper est mala.*

Et probatur 1.º. ex Apostolo Rom. 14. 22

*Omne*



Omne quod non est ex fide ( id est secundum dictamen conscientia ) peccatum est. Sic enim, post Origenem, Ambrosium, Chrylostomum, Theophilactum, Oecumenium, Theodoretum, Anselmum, illa Apostoli verba interpretantur Patres Concilii Lateranensis can. 41. Sicut & D. Bernardus l. de præcepto & dispens. c. 18. & 20. Tametsi iste non sit unicus sensus eorum, sed & alium eadem verba sensum legitimum habeant, à SS. Patribus similiter traditum, uti vidimus Prölegom. 6. cap. ult. §. 4.

23 2<sup>o</sup>. ex cap. *litteras* de restit. spoliat. *Quid quid sit contra conscientiam, adificat ad gehennam.*

24 3<sup>o</sup>. voluntas non fertur in objectum suum, nisi secundum quod à ratione proponitur. *Si ergo proponatur ut malum à ratione errante, fertur in hoc sub ratione mali. Unde voluntas erit mala. Quia vult malum: non quidem id quod est malum per se, sed id quod est malum per accidens, propter apprehensionem rationis.* S. Thomas loco citato.

25 4<sup>o</sup>. omnis qui agit contra conscientiam, proponentem aliquid ut lege Dei præceptum, quod reverè est prohibitum, vel contra, licet non agat contra Dei legem effectu, agit affectu. Quia vult agere contra eam, & contemnit eam, uti tradit S. Doctor ibidem ad 2.

26 Si dicas 1<sup>o</sup>. imprudentis esse, sequi ducem errantem. 2<sup>o</sup>. conscientiam non esse primariam morum regulam, sed secundariam, legi Dei æternæ; tamquam regulæ primariæ subordinatam. Ubi verò regula secundaria præcipit aliquid contrarium primariæ, huic potius obediendum, quàm illi, secundum illud: *Obediendum Deo, magis quàm hominibus.*

27 Ad 1. respondeo id verum esse, dum cognoscitur talis. Secus dum id invincibiliter ignoratur; dum verò vincibiliter, deposito errore, veritas sequenda est.

28 Ad 2. respondeo, dum humana ratio præcipit aliquid contrarium legi æternæ, corrigenda est, eaque correctâ ( utpote vincibiliter erroneâ ) lex æterna servanda est, uti proximè dixi, & amplius dicam cap. 6.

## CAPUT V.

*Regula secunda: agere contra conscientiam invincibiliter errantem, peccatum est ejus speciei, & gravitatis, cujus esset, si conscientia non erraret.*

29 **R**atio sumitur ex eo quòd voluntas fertur in objectum sibi à ratione propositum, sub ea specifica ratione, & gravitate sub qua sibi proponitur à ratione. Unde agere contra conscientiam, juxta S. Thomam, & Doctores passim, non est peccatum speciale: nisi contra conscientiam agens, directè intendat ei resistere. Tunc enim speciale committit peccatum inobedientia formalis, seu contemptus regulæ suæ, in confessione specialiter ex-  
Tom. I.

primendum. Nec agere contra conscientiam semper est grave peccatum; sed tunc est grave, dum quod agitur, tamquam grave peccatum à conscientia proponitur; leve verò, si conscientia solum proponat illud ut leve. Nisi per errorem vincibilem seu culpabilem, proponeret ut leve, quod reverè est grave. Tunc enim foret grave peccatum.

Sed quid si conscientia sic proponat malum esse quod agitur, ut non determinet an mortale sit, an veniale, sed ab eo prorsus abstrahat?

Respondent Navarrus & alii solum esse veniale, si nulla occurrat cogitatio vel dubitatio de mortali, vel de periculo illius, vel de gravitate materiæ. Quia malitia mortalis nec formaliter, nec virtualiter tunc apprehenditur, seu cognoscitur: nullo proinde modo voluntati imputatur. Alii tamen, cum Vasquez & Azorio, censent esse mortale. Quia si nulla ipsi tunc occurrat cogitatio vel dubitatio de mortali, culpa est seu negligentia, aut imprudentia ipsius. Cum enim cognoscat malum esse, quod operari vult, ad operandum imprudenter procedit, si procedat absque debito examine de quantitate malitiæ, seque culpabiliter exponit periculo operandi id quod graviter est malum. Unde non videtur practicè fieri posse, quin defectus cogitationis vel dubitationis de gravitate malitiæ, ipsius negligentia vel imprudentia tribuatur.

Sed cur dici non potest, cum ingenioso Recentiore, tunc committi peccatum immediate individuatam à parte rei, id est à parte rei nec mortale, nec veniale? Respondeo, partim quia non libet, nec licet in moralibus singularia sequi & nova. Partim quia veri nominis peccatum, à parte rei nec mortale, nec veniale, impossibile est; sicut impossibilis est offensa Dei à parte rei nec magna, nec parva; impossibilis pœna peccati à parte rei nec magna, nec parva; impossibilis quantitas à parte rei nec magna, nec parva, &c.

Et ratio est quia omnis offensa Dei, à parte rei, vel pertingit usque ad divinæ amicitia dissolutionem, vel non pertingit ( cum enim hæc duo contradictoria sint, non est possibile inter ea medium. ) Si pertingit, mortalis est. Si non pertingit, venialis. Nihil quippe aliud est offensa Dei venialis, nisi offensa Dei, non pertingens usque ad dissolutionem divinæ amicitia: sicut quantitas parva nihil aliud est, nisi quantitas non magna; pœna levis, nihil aliud nisi pœna non gravis, &c.

Unde offensa Dei, à parte rei nec mortalis, nec venialis, nullum habet in Scriptura vestigium, nullum in Patribus, nullum in Theologis antiquis, imò nullum in Recentioribus, ipso solo excepto. Qui nullo alio fundamento movetur ad singularitatem & novitatem istam, nisi quòd ad contrahendam malitiam venialem necessaria sit illius cognitio; sicut ad contrahendam malitiam mortalem necessaria est cognitio mortalis.

Verum ratio ista nulla est. 1<sup>o</sup>. quia in simili forma nimis probat, posse utique committi

Zzzz